

**עין משפט**
**גד מצוה**

ח א מיי פֿיד מהלסט צטוועט מ' טוש'ע ייִד פֿי שטח סעף [א] זן ד:
ב ב מיי פֿיד מהלכות יוטס הלכה זי מ' טוש'ע אה״ע סימן קט סעיף ט:
ג מיי פֿיד מהלסט צטוועט מ' טוש'ע ייִד פֿי שטח סעיף ז:
ד א מיי שס פֿיז הלכה ז:

**שיטה מקובצת**

א[ יולדת למקוטעין והבא:
ב[ קספלו לגמריה לא אמרין מקצת היום ככולו לסבריה אמרין מקצת היום ככולו:
ג[ יולדות והא דמקא חבלה מילד ילדה ורבי יהושע סבר חיישין למיעוטא ועל חיבות החולבות אע״פ שאנין יולדות נרשש עליהם קי להורות כי לפיִד ראוי למקחי:
ד[ איפרי אמר רבי יהושע סבר הלך אחר רוב בהמות ורוב בהמות אינן חולבות ואיִך יולדות והא מקא חבלה מילד ילידה ור״ע סבר חיישין למיעוטא והתניא:
ה[ ראיתי גריה שעישרה בתוך שנתה ולמה לי:
ו[ גריה בין ריש דתיה והתניא ברק כ״א ע״א אינו מפי רש״י והוא מקצת מפי הרגמ״ה ומקצת מפי רש״י ואין אדם יכול לעמוד עליו:
ז[ מנייה בין ריש דתיה:
ח[ דאפוילו לרבי מאיר אחר ר' נחמן:
ט[ איש משום דמיעוט דנבלטים מאי רש״י:
י[ אשתו משום דסמיכין מיעוט דחיים לחזקת אשת איש וגם:
יא[ ומאי קושיא בההיא:
יב[ דכיון דאשכח בריהיהו ין בבכורה רש״י חולין במעי אמו והך חזקה ערישא טפי דאיכא חזקה חזקת מתוך דלא מספקא ליה מיד הפעלים אז:
יג[ כר״מ דאמרין לר' יוחנן למעוטי מוריס ונביתות בית:
יד[ חולין אמרין דרבי יוחנן:
טו[ דלא הייש למיעוטא:
טז[ אלא הרשע לבדו:
יז[ דלעולם כדקאי דמילתא:
יח[ גמליאל לא סבר:
יט[ ילדה ככלל דחלב אינו פוטר אלא בעיקר מילתיה הוא דפסיק כוונתה דלא מרחמא אאיִך ילידה ונקא:
כ[ דפסקין לקמן הלכת:
כא[ דרשב״ג אדרשב״ג דאמר:
כב[ דמפוש ב״ ר' אליעזר דמיהא וחביבות אע לא כלומר נמקח:
כג[ חזקת בערה ועוד כו. המיקל באל וגם בלא שהה ח' ימים בבמהה החמירו כר״ש:

**רבינו גרשום**

ודאי לית ליה דועירי. אבל סבר פחות מלי' מטנפת ומתעברת קודם השלמת לי' ויולדת בתוך שנתה:
לסבריה. דאמר יולדת בתוך שנתה:
אמרין יולדת למקוטעין קודם השלמת ה' חדשים מיום ליום:
לגמריה. דלא אפר בתוך שנתה:
לא אמרין מקצת היום. כיו שום לי' דסוף טינוף ככולו כלומר דכבר שלמו ימי טינוף ובר ביום יכולה להתעבר ותלי ביום אחרון של שנתה אלא בעינן ל' של טינוף שלמים מעת לעת ואינה יולדת אלא בתחילת שנה שניה. ולסבריה אמרין מקצת היום ככולו:
מאי איכא בין ר' עקיבא לרבי יהושע. לגמריה דלתרוייהו הוי ספק היכא דלא ידיע:

## כ:

**חלב פוטר איבא ביניהו**. פסק ר"ת דחלב אינו פוטר דלקמן בפירקין (דף כד.) מסקינן כרשב"ג דאמר כלוקח בהמה מניקה מעובד כוכבים דפטורה מן הצבורה דלא מרחמא אא"כ ילידה אבל מטעם חלב לחוד לא מיפטרא אי לאו דאיכא ולד בהדה דחוינא דמרחמא ליה

ומניקתו ומתוך כך מדקדק ר"ת דהכי הלכתא דחיישין למיעוטא היכא דאיכא חזקה בהדה כי הכא שהיא בחזקת שלא ילידה ואפילו לא קיימא לן כרבי מאיר דמטער בההיא דרוב תינוקות מטפחים (מה דף יא:) מטעם סמוך מיעוטא לחזקה להחמיר מיהא חיישין ואע"ג דבפ"ק דחולין (דף יא:) משמע דאין הלכה כר"מ אפילו להחמיר דקאמר לר"מ דחייש למיעוטא היכי אכלי בשרא משמע דאין הלכה כן דלא קאמר היכי אכלינן בישרא מכל מקום היכא דחזקה מסייעמו חיישין והכא איכא חזקה דהעמד בהמה בחזקת שלא ילידה וסמוך מיעוטא דחולבות ואע"פ שאין יולדות לחזקה והא דאמרין פ"ק דחולין (דף ג:) דרוב מזיין אכל שחיטה מומחין הן ולא אמרין סמוך מיעוטא דאין מומחין לחזקה דבהמה בחזקת איסור עומדת עד שלא נשחטה ההוא רוצא מזאי הוא ושכיח טובא כענין שמינו בריש גיעין (דף ג:) יא ואפילו לר"מ דחייש למיעוט' סתם ספרי דדייני מגמר גמירי והמיעוט לא שכיח ולא חייש ליה ר"מ כדאמרין בריש גנות כותים (מה דף ג:) וכן י"ל בההיא דיצמות (דף קא:) דמים שאין להם סוף דדיעבד אשתו מותרת ולא אמרין סמוך מיעוטא דנמלטים לחזקת אשת איש יא ומה שהחמירו שם לכתמלה משום חומרא דאשת איש וגוסס נמי לא אזלינן ביה בתר רוצא להעיד עליו להשיא את אשתו יא וגם באתרא דרוצא מסבלי והדר מקדשי ומיעוט מקדשי

והדר מסבלי דאיכא רוצא וחזקה להחירא חיישין למיעוטא להחמיר לפי גירסת רבינו חננאל בקדושין פפרק שני (דף נ:) ויש לתמוה אהא דפרקי הכא לר' יהושע דאמר חלב אינו פוטר מהא דלר' יהושע יצמנות (דף קט.) יתתא מליאה אינה חוששת כדמפרש דלא חייש למיעוטא דזכרים ודומק מתוך כך לומר איפוך ומאי יא קשה בההיא דיצמות ליכא חזקה בהדי מיעוטא אבל בהדי מיעוטא דחולבות איכא חזקה ולפיכך חייש ועל כרחין מתניחין דהתם נמי מוכחא דיש חילוק דרישא דלא תנשא ולא תמייס כו' מפרש התם מטעם סמוך מיעוט לחזקה ולא פליג עליה ר' יהושע דאין לומר דפליג בסיפא וה"ה ברישא דלדרכה הוה ליה לאשמועינן דפליג ברישא ואע"ג דאיכא חזקה וכ"ש בסיפא וי"ל יא כיון דמשכח ברייתא איפכא לא חש מלתרץ מיהו חימה דלמאי דמפיך כ"ש דתקשי לן דכאן א"ר יהושע חלב פוטר אלמא לא חייש למעוטא ואע"ג דאיכא חזקה בהדה ובההיא דיצמות משמע דלא פליג ר' יהושע אלא בסיפא אבל ברישא מודה ואי הוה אמרין דלא חשיב מיעוט דאיכא חזקה בהדה מה שהיא בחזקת שלא ילידה שאדרכה העמד ולד בחזקת שאינו קדוש בצבורה יא שהוא חולין במעי אמו אז הוה אחי שפיר וגם הא דלרץ לומר איפוך אבל קשה דא"כ ר"ש בן גמליאל דסבר חלב אינו פוטר אלמא חייש למיעוטא ואע"ג דליכא חזקה בהדה ובריש כל הנלמים (ע"ז דף מ:) משמע דלא חייש למיעוט ולא גור שאר מקומות אטו אותו מקום כדגור ר"מ מטעם דחייש למיעוט ועוד קשיא דבסוף אין מעמידין (שם דף נט:) משמע דר' יוחנן יא סבר כר"מ יא בגזיתות בית אונייקי דסתמא כר' מאיר וטעמא דר"מ משום דחייש למיעוט כדמפרש בההוא פירקא ובפ"ק דחולין (דף ה:) יא דר' יוחנן אכל משחיטת כותי ולא חייש למיעוט החסודים דקאמר ר"מ התם גבי יימס אע"ג דאיכא חזקה בהדה דלא נשחטה וי"ל דאיכא סתמי טובא דלא יא חיישין למיעוטא ועוד דהתם סתם ואח"כ מחלוקת בריש כל הנלמים פלוגתא דר"מ ורבנן אבל עוד ק' דלקמן (דף כד.)

משמע דר' יוחנן אית ליה הלכה כר"ש בן גמליאל גבי ההוא דרראח חזיר כרוך אחר רחל ויש לתרץ דאין להחזיק כל הכותים כרשעים אלא יא להרשע לבדו ועוד קשה דבפ' עשרה יוספין (קדושין דף פ.) גבי רוב תינוקות מטפחים משמע דר' יוחנן סבר כרבנן דקתני שני דברים אין בהם דעת לישראל ועשאום חכמים כמו שיש בהן דעת לישראל ומיהו מזינו למימר דלעולם יא כדאמר דמילתיה דר"ש בן גמליאל יא סבר ר' יוחנן כוונתיה בההיא דמשמע יא דמדפטר מטעם דלא מרחמא להניק אא"כ ילידה יא ונפקא מינה היכא דחזינן דהוה לה חלב קודם לידה נאס אח"כ ראינו מניקה דההיא לא מיפטרא מטעם חלב אי לא טעמא דלא מרחמא ולפי זה אפשר יא דהוי רבן שמעון בן גמליאל סבר חלב פוטר ואין ראיה השתא לר"ת למיעוט היכא דאיכא חזקה בהדה מהא דפסקינן יא הלכה כרבן שמעון בן גמליאל ומיהו קשה דר"ש בן גמליאל יא דאמר כל ששהה לי' יום באלם אינו נפל הא לא שיה ספיקא הוי יא ומפרש יא אם לא כלומר אפילו נפל מן הגג או אכלו ארי אלמא חייש למיעוט נפלים ובריש כל הנלמים לא חייש למיעוט ובלאו קשיא דרשב"ג קשיא נמי הלכתא אהלכתא יא דלא חיישין למיעוט כדמשמע בחולין דלא פריך היכי אכלינן בישרא ובההיא דשבת (דף קל.) קיימא לן כרשב"ג כדמוכח התם וי"ל דמן הדין היה לנו לפסוק כרבנן ואדרבנן סמיכין בשעת הדחק כדמוכח בהחולץ (יצמות דף לו.) אלא יא מדרבנן החמירו ביצמה הואיל ומת מוך שלשים ואע"פ שנפל מן הגג או אכלו ארי שמה ישתקע הדבר ויאמרו העולם שפיהק ומת ויצא לידי לעו וקלקול ולכן עשאוהו כספק גם לענין אצילות שלא יבא להקל יא צעדות ועוד שכלל מקום הלכה כדברי המיקל בצאל וצלא שהה ח' ימים בצמהה העמידו כרבן שמעון בן גמליאל דאי לא הא לא קיימא

## הלוקח בהמה פרק שלישי בבורות

לגמריה לא אמרין יולדת למקוטעין. הלכך לא נקט סוף ששה:
לפגריה אמרין. דלא גמר בהמה מאשה יא. מקלת יום אחרון של חדש חמישי לעבודה ככולה ויולדת צו ציום הלכך אפילו אית לן דועירי ונתעצרה במרחשון יולדת ציום אחרון של אדר דהוי שנתו:
מקלא היום. שגמר חדש חמישי או של טינוף:

ה"ג לגמריה לא אמרין מקלא היום ככולו:
מאי איכא צין ר' עקיבא לר' יהושע. דבצנזי מהכי מי ילידה:
חלב פוטר. אם חולצת אפילו בתוך שנתה או שנולדה בצית ישראל יא לא ראינוה יולדת עד לאחר שנתה והרי היא חולצת:
ר' יהושע סבר. טינוף פוטר ולא חלב:
היפס לה חמוסא. אשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים ומת בעלה בלא בנים ואח אין לו ויש לה חמומה במקומה שלאת משם:
אינה חוששת. שמה נולד בן לחמיה והיא וזקוקה ליבס:
יאלס מליאס. שהיתה חמומה מעוברת כשיטה זו משם חוששת:
ומהלא נקיבוס. שאינה זוקקת לייבוס:
אלא איפוך. מלתא דר' יהושע סבר טינוף פוטר והוא הדין לחלב ואמא ר' עקיבא למימר כל שידוע שצרכה ואפילו על ידי טינוף אין כאן לכהן כו' ספק ואפילו חולצת:
ופסניו. בניחומא:
ו גדייש. נקט משום דדרכה לילד וולדות הרבה בעיבור אחד:
אני ראיתי גדייש שעישרה בתוך שנתה. כלומר בתוך אותה שנה שילדה השלש גנות חזרו הצבות וילדו עד שנכנסו כולן לדיר להתעשר בצומה שנה הן וצותיותא. ולקמן נכא] צעי מאי נפקא מיניה יא ו לת"ק:
לימא

איירי דאיכא חדא דלא סגיא בלא שלש תנא כולוה דילדו שלש ולמה לי למיתני שלש כלל לילדו כולוה תרתי ותיהדר איהי ותוליד בהדיהן ליבא

דפרקי הכא לר' יהושע דאמר חלב אינו פוטר מהא דלר' יהושע יצמנות (דף קט.) יתתא מליאה אינה חוששת כדמפרש דלא חייש למיעוטא דזכרים ודומק מתוך כך לומר איפוך ומאי יא קשה בההיא דיצמות ליכא חזקה בהדי מיעוטא אבל בהדי מיעוטא דחולבות איכא חזקה ולפיכך חייש ועל כרחין מתניחין דהתם נמי מוכחא דיש חילוק דרישא דלא תנשא ולא תמייס כו' מפרש התם מטעם סמוך מיעוט לחזקה ולא פליג עליה ר' יהושע דאין לומר דפליג בסיפא וה"ה ברישא דלדרכה הוה ליה לאשמועינן דפליג ברישא ואע"ג דאיכא חזקה וכ"ש בסיפא וי"ל יא כיון דמשכח ברייתא איפכא לא חש מלתרץ מיהו חימה דלמאי דמפיך כ"ש דתקשי לן דכאן א"ר יהושע חלב פוטר אלמא לא חייש למעוטא ואע"ג דאיכא חזקה בהדה ובההיא דיצמות משמע דלא פליג ר' יהושע אלא בסיפא אבל ברישא מודה ואי הוה אמרין דלא חשיב מיעוט דאיכא חזקה בהדה מה שהיא בחזקת שלא ילידה שאדרכה העמד ולד בחזקת שאינו קדוש בצבורה יא שהוא חולין במעי אמו אז הוה אחי שפיר וגם הא דלרץ לומר איפוך אבל קשה דא"כ ר"ש בן גמליאל דסבר חלב אינו פוטר אלמא חייש למיעוטא ואע"ג דליכא חזקה בהדה ובריש כל הנלמים (ע"ז דף מ:) משמע דלא חייש למיעוט ולא גור שאר מקומות אטו אותו מקום כדגור ר"מ מטעם דחייש למיעוט ועוד קשיא דבסוף אין מעמידין (שם דף נט:) משמע דר' יוחנן יא סבר כר"מ יא בגזיתות בית אונייקי דסתמא כר' מאיר וטעמא דר"מ משום דחייש למיעוט כדמפרש בההוא פירקא ובפ"ק דחולין (דף ה:) יא דר' יוחנן אכל משחיטת כותי ולא חייש למיעוט החסודים דקאמר ר"מ התם גבי יימס אע"ג דאיכא חזקה בהדה דלא נשחטה וי"ל דאיכא סתמי טובא דלא יא חיישין למיעוטא ועוד דהתם סתם ואח"כ מחלוקת בריש כל הנלמים פלוגתא דר"מ ורבנן אבל עוד ק' דלקמן (דף כד.) משמע דר' יוחנן אית ליה הלכה כר"ש בן גמליאל גבי ההוא דרראח חזיר כרוך אחר רחל ויש לתרץ דאין להחזיק כל הכותים כרשעים אלא יא להרשע לבדו ועוד קשה דבפ' עשרה יוספין (קדושין דף פ.) גבי רוב תינוקות מטפחים משמע דר' יוחנן סבר כרבנן דקתני שני דברים אין בהם דעת לישראל ועשאום חכמים כמו שיש בהן דעת לישראל ומיהו מזינו למימר דלעולם יא כדאמר דמילתיה דר"ש בן גמליאל יא סבר ר' יוחנן כוונתיה בההיא דמשמע יא דמדפטר מטעם דלא מרחמא להניק אא"כ ילידה יא ונפקא מינה היכא דחזינן דהוה לה חלב קודם לידה נאס אח"כ ראינו מניקה דההיא לא מיפטרא מטעם חלב אי לא טעמא דלא מרחמא ולפי זה אפשר יא דהוי רבן שמעון בן גמליאל סבר חלב פוטר ואין ראיה השתא לר"ת למיעוט היכא דאיכא חזקה בהדה מהא דפסקינן יא הלכה כרבן שמעון בן גמליאל ומיהו קשה דר"ש בן גמליאל יא דאמר כל ששהה לי' יום באלם אינו נפל הא לא שיה ספיקא הוי יא ומפרש יא אם לא כלומר אפילו נפל מן הגג או אכלו ארי אלמא חייש למיעוט נפלים ובריש כל הנלמים לא חייש למיעוט ובלאו קשיא דרשב"ג קשיא נמי הלכתא אהלכתא יא דלא חיישין למיעוט כדמשמע בחולין דלא פריך היכי אכלינן בישרא ובההיא דשבת (דף קל.) קיימא לן כרשב"ג כדמוכח התם וי"ל דמן הדין היה לנו לפסוק כרבנן ואדרבנן סמיכין בשעת הדחק כדמוכח בהחולץ (יצמות דף לו.) אלא יא מדרבנן החמירו ביצמה הואיל ומת מוך שלשים ואע"פ שנפל מן הגג או אכלו ארי שמה ישתקע הדבר ויאמרו העולם שפיהק ומת ויצא לידי לעו וקלקול ולכן עשאוהו כספק גם לענין אצילות שלא יבא להקל יא צעדות ועוד שכלל מקום הלכה כדברי המיקל בצאל וצלא שהה ח' ימים בצמהה העמידו כרבן שמעון בן גמליאל דאי לא הא לא קיימא

בנות. כגון שהיא ילידה בתחילת שנה ובנותיה בסוף שנתן:
ותיהדר איהי. הגדייה ותוליד בהדיהו והויין י בין

**מסורת הש"ס**

א[ למקוטעין ז"ק, ג] נפסחים ד. וי"ק, א] יצמות קיט, ד] נאס איתא חמות], ה] [נתוספתא רפ"ו, ו] מלשה הס"ד ומה"ד מקלת יום אחרון של גמר חדש חמישי לעבודה או של טינוף ויולדת צו ציום הס"ד ומה"ד הי"ג לגמריה לא ובר' ככולו הלכך אפילו אית ובי' שנתו הס"ד ומה"ד מאי איכא ז"ק, ו] דאית ליה הלכה כסתם. ז"ק, ח] בעיקר מילתיה. ז"ק, ט] דפטור. ז"ק, י] דרשב"ג סובר חלב. ז"ק, יא] בפי ר"א לא הפא אפילו. ז"ק, יב] דקיי"ל כרבנן דלא חיישי למיעוט. ז"ק, יג] דרבנן. ז"ק,

**הגהות הב"ח**

הא] נמי יולדת למקוטעין והלא מקלת:
בא] רש"י ד"ה ובי' ולי' א] ולי' א] רש"י אלך רש"י ובי' מאי נפקא מיניה בין ר"ש לת"ק:

**מוסף רש"י**

היתה לה חמומה. כמדינת הים ונפלאה לא היה לה שם ואין יבס לו, אינה חורששת. שמה נקט לה יבס, אע"ג דחיישין לגיל שמה ילידה כהה, התם דלא דכל מה דילדה כרה בין יבס בין נקבה מפני לה להא מייס, אבל חמות דאי נמי ילידה לא זקוק לה להן אלא אס קן דליה זכר, וכולי האי לא חיישין שמה ילידה וזכר היה יבאיה קיט.). יצאה מליאה. יתת חמות מעוברת, חורששת. שמה זכר היה יבאיה חורששת. כלומר מעוברת חורששת ור' יהושע אומר אינו חורששת ותינשא:
אלא איפוך. ר' יהושע אמר חלב פוטר כי היכי דפטור טינוף:
רבי עקיבא אומר לא פטר. אלא כל שידוע שוראי ביכרה ולא קשיא הא דרבי יהושע אדרבי יהושע:
והתניא. סינעא:
גדייה שילדה ג' בנות. בבת אחת בסוף שנתה:
וכל בנות ילידה ג' ג'. בהשלמת שנתן:
כולן ביהודי. לידר. ביהודי להתעשר חוץ מן הגדייה:
להכי קתני כולן בנכסות לידר משום דאמרין לקמן דאין מעשרין משל אשתקד על של שנה זו:
אני ראיתי. גדייה שישרה בנותיה:
בתוך שנתה. שבאותה משנתיה נולדו ולא משתבח הדיוין הבנות וולדויה בשנה אחת אלא בשנה מעוברת להעשר

**רבינו גרשום (הבשך)**

חלב פוטר איבא ביניהו. אם חולבת היא בתוך שנתה. ר' עקיבא אמר. כל שידוע שביכרה לדבריו כיון דחולבת פטורה דהיינו ידוע דאינה חולבת אלא אי"כ דחיש. דחיש לטינוף דהיינו מיעוט דמיעוט מטנפת חייש נמי למיעוט דחולבות אע"ג דלא יולדת וחייבת בבכורה היתה לה חמות. במדינת הים. לאשה שהלך בעלה וצורחה למדינת הים אינה חורששת שמה ילידה בין וזקוקה לו:
אבל יצאה מליאה. כלומר מעוברת חורששת ור' יהושע אומר אינו חורששת ותינשא:
אלא איפוך. ר' יהושע אמר חלב פוטר כי היכי דפטור טינוף:
רבי עקיבא אומר לא פטר. אלא כל שידוע שוראי ביכרה ולא קשיא הא דרבי יהושע אדרבי יהושע:
והתניא. סינעא:
גדייה שילדה ג' בנות. בבת אחת בסוף שנתה:
וכל בנות ילידה ג' ג'. בהשלמת שנתן:
כולן ביהודי. לידר. ביהודי להתעשר חוץ מן הגדייה:
להכי קתני כולן בנכסות לידר משום דאמרין לקמן דאין מעשרין משל אשתקד על של שנה זו:
אני ראיתי. גדייה שישרה בנותיה:
בתוך שנתה. שבאותה משנתיה נולדו ולא משתבח הדיוין הבנות וולדויה בשנה אחת אלא בשנה מעוברת להעשר